

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання завдання «Рисунок гіпсової голови людини»

з дисципліни «Академічний рисунок»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю G17 Архітектура та містобудування

ОПП «Архітектурно-ландшафтне середовище»

1-го року навчання (II семестр)

Харків 2025

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання завдання «Рисунок гіпсової голови людини»

з дисципліни «Академічний рисунок»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю G17 Архітектура та містобудування

ОПП «Архітектурно-ландшафтне середовище»

1-го року навчання (II семестр)

Затверджено Методичною радою ХДАДМ

Протокол №25-05 від 25.11.2015 р.

Затверджено на засіданні кафедри архітектури ХДАДМ

Протокол № 02 від 05.09.2025 р.

Харків 2025

Методичні вказівки до виконання завдання «Рисунок гіпсової голови людини» з дисципліни «Академічний рисунок» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю G17 Архітектура та містобудування ОПП «Архітектурно-ландшафтне середовище» 1-го року навчання (II семестр) / Укладач: Н.В. Ігнат'єва – Харків: ХДАДМ, 2025. – 35 с.

Рецензент Н.Є. Трегуб

Кафедра Дизайну середовища

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Мета, завдання та методика.....	6
Хід виконання завдання.....	9
Додаток А. Ілюстрації.....	20
Список літератури.....	32

ВСТУП

Дані методичні вказівки відповідають навчальній програмі для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю G17 «Архітектура та містобудування» ОПП «Архітектурно-ландшафтне середовище».

В системі архітектурної освіти принципи викладання рисунку безпосередньо пов'язані із специфікою творчої діяльності архітектора. Рисунок – професійний засіб, за допомогою якого майбутній архітектор має можливість практикуватися в умінні втілювати власні ідеї. Академічний рисунок є навчальною дисципліною, яка спрямована на оволодіння студентами образно-пластичним та просторовим мисленням, образотворчою грамотою, основами теорії і практики мистецтва рисунку геометричних тіл, на опанування основ теорії і практики рисунку голови людини та складних архітектурних композицій для поглиблення можливостей кола діяльності майбутніх архітекторів у різних техніках і напрямках. Дисципліна необхідна для того, щоб впевнено виконувати складні завдання, створювати гармонійні архітектурні композиції на високому художньому рівні.

Сучасний архітектор має добре володіти комп'ютерними програмами, щоб представити візуалізацію особистої ідеї. Але створити ідею, не маючи творчої художньої уяви, не розуміючи побудову складних об'єктів, неможливо.

У державних стандартах вищої архітектурної освіти присутні такі компетентності, як: СК06. Здатність до виконання технічних і художніх зображень для використання в архітектурно-містобудівному, архітектурно-дизайнерському і ландшафтному проєктуванні. СК07. Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проєктування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів. СК09. Здатність розробляти архітектурно-художні, функціональні, об'ємно-планувальні та конструктивні рішення, а також виконувати креслення, готувати

документацію архітектурно-містобудівних проєктів. Саме ці компетентності мають бути забезпечені дисципліною Академічний рисунок. Архітектурний рисунок – графічна мова архітектора, що допомагає йому втілити задуманий образ. Художня уява та розуміння побудови предметів дозволяють архітекторам створювати найскладніші архітектурні проєкти. Вміння рисувати руками дозволить професіоналу у майбутньому швидко і легко спілкуватися з замовниками, узгоджувати особисті ідеї від самого початку їх розробки.

Згідно методики викладання Академічного рисунку для архітекторів, важливішим об'єктом вивчення є людина, зокрема голова людини. Вивчення складної форми голови людини займає особливе місце в процесі освіти архітектора. На основі вивчення голови людини студенти досягають поняття цілісності, органічності композиції, закони формоутворення, взаємозв'язку форми та конструктивної побудови. Опанування конструктивно-структурних принципів зображення таких складних, багатомірних форм, як голова людини, допоможе майбутньому архітекторові у вирішенні його професійних творчих задач.

МЕТА. ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИКА

Мета завдання «Рисунок гіпсової голови людини» – опанування основ теорії і практики рисунку голови людини (з гіпсових моделей), розвиток у здобувачів вищої архітектурної освіти об'ємно-просторового та конструктивного мислення відповідно до завдань архітектурної освіти, створення практичного фундаменту аналізування та відображення за допомогою художніх прийомів та інструментів об'єктів високого рівня складності, що розширює професійні можливості щодо вільного творчого формоутворення, вдосконалення архітектурно-художньої графіки для поглиблення можливостей кола діяльності майбутніх архітекторів.

Основними **завданнями** виконання рисунку гіпсової голови людини є:

- розвиток аналітичного мислення студентів, зорової пам'яті, оволодіння студентами-архітекторами принципами аналізу об'єкта зображення і засобами графічного відображення цього в рисунку;

- формування у студентів здатності до узагальнення, вміння абстрагуватися від незначного на користь визначення основних конструктивних та пропорційних закономірностей, бачення великих форм, уміння підпорядковувати їм деталі;

- поглиблення уявлення про композиційну побудову рисунка;

- поглиблення знань у галузі лінійної перспективи, отримані попередньо в процесі рисування геометричних тіл різної складності, отримання студентами навичок зображення гіпсової голови за допомогою законів лінійної перспективи;

- формування навичок зображення конструкції та форми конструкції гіпсової голови в різних позиціях з використанням закономірностей світлотіні;

- розвиток графічної культури, образного мислення та художнього смаку студентів;

- освоєння прийомів творчого пошуку в розв'язанні практичних завдань;

- виховання загально-естетичної культури студентів.

В результаті виконання завдання «Рисунок гіпсової голови людини» студенти повинні **знати**:

- правила створення композиції архітектурного рисунку гіпсової голови людини;

- основні метричні закономірності побудови класичної гіпсової голови людини;

- закономірності конструктивної побудови голови людини, логіку цієї побудови;

- зміни характеру форми голови людини в різних позиціях в перспективі;

- різноманітні засоби рисунка (опорні точки, лінії побудови, моделювання форми тоном);

В результаті виконання завдання «Рисунок гіпсової голови людини» студенти повинні **вміти**:

- знаходити оптимальні варіанти композиції рисунка гіпсової голови людини;
- виявляти та підкреслювати в рисунку найбільш характерні особливості конкретної гіпсової голови людини;
- точно та грамотно зображувати конструкцію та форму конструкції конкретної гіпсової голови людини;
- здійснювати передачу об'ємного зображення за допомогою лінійної перспективи в різноманітних позиціях гіпсової голови людини;
- обирати джерело світла та моделювати форму за законами світлотіні для виявлення конструктивних особливостей, об'єму та характерних рис конкретної гіпсової голови людини, що сприятиме найбільшій виразності рисунку;
- визначати зв'язок закономірностей світлотіні з конструктивними особливостями гіпсової голови людини;
- застосовувати навички зображувальної грамоти, що сприяють цілісності зображення, узагальнення деталей на користь великої форми.

Методика викладання завдання «Рисунок гіпсової голови людини» зорієнтована на розвиток просторового аналітичного мислення, на надання студентам теоретичних та практичних інструментів щодо створення об'ємно-конструктивного рисунка гіпсової голови людини. Методика викладання завдання передбачає послідовне засвоєння навичок рисування складних об'єктів, що є важливою частиною навчального процесу для студентів-архітекторів, та невід'ємною частиною системи професійних навичок та вмінь щодо спеціальності G17 Архітектура та містобудування.

Методика проведення завдання «Рисунок гіпсової голови людини» включає:

- **словесне пояснення, бесіду.** Викладач повинен поставити перед студентами ясну та чітку задачу, пояснити хід та склад завдання, надати інформацію про метричні закономірності побудови класичної (античної) гіпсової голови людини.
- **наочні приклади.** Викладач повинен представити наочний матеріал (приклади робіт з методичного фонду, фотографії робіт великий майстрів рисунку), що пояснює суть завдання, розповісти про історію створення та авторів скульптурних зображень (якщо це є можливим), за яким створена учбова гіпсова копія, що є предметом зображення на занятті.
- **проведення практичних занять.** Викладач повинен нагадати студентам правила лінійної перспективи та надати роз'яснення, як їх застосовувати саме при зображенні гіпсової голови людини, надати студентам допомогу у визначенні позиції та ракурсу, надати інформацію про конструктивні особливості конкретної гіпсової голови, що зображується на занятті, про особливості її форми, про закономірності використання світлотіньових відносин в рисунку гіпсової голови людини.

ХІД ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

В процесі викладання дисципліни «Академічний рисунок» для студентів-архітекторів ознайомлення з головою людини проводять на гіпсових зразках, що є традиційним. Також традиційним і доречним є вивчення канонічних норм античних майстрів, на основі яких ними створювались скульптурні зображення, та які стали результатом узагальнення спостереження натури. Зазвичай в античних скульптурах дана узагальнена форма, тому студентам легше сприйняти конструкцію та форму моделі. Однотонність і нерухомість моделі дають можливість проштудіювати форму з максимальною точністю, протягом довгого часу, детально, що важко досягнути виконуючи рисунки одразу з живої моделі.

Композиція

Робота над рисунком гіпсової голови починається з композиційного розміщення зображення на аркуші паперу. Це дуже відповідальний етап, оскільки правильна композиція може вплинути на весь наступний процес та на сприйняття рисунку. Зображення намічається легко, узагальнено. У навчальному рисунку зображення треба розміщувати з урахуванням двох принципів:

1. Необхідно дотримати **масштаб** зображення по відношенню до аркуша. Площина аркуша повинна бути використана максимально, але у відповідності зі здоровим глуздом і силуетом зображуваного об'єкта. Якщо, відповідно до силуету зображуваного об'єкта, з'являються поля, вони повинні бути мінімальними та по можливості однаковими.
2. Необхідно також дотримати **баланс** зображення по відношенню до геометричного центру аркуша. Не зрушувати зображення ні вгору, ні вниз, ні ліворуч, ні праворуч.

На цьому етапі треба ретельно визначитись з положенням (ракурсом) гіпсової голови, яка буде зображуватись, визначити розташування лінії горизонту (лінії очей), виявити характер великої форми, «рух» – поворот голови та шиї: положення середньої лінії – осі симетрії голови, яка проходить через середину лоба та перенісся, середину основи носа й основи підборіддя. Необхідно виявити загальний характер силуету голови, легкими лініями намітити цей силует на аркуші, вірно визначити кут нахилу голови (якщо він є), тобто кут нахилу середньої лінії порівняно з вертикаллю, знайти великі площини голови – лицеву, бокову (визначити положення вилиць та лінії щелепи), верхню.

Конструкція

В процесі рисування гіпсової голови людини потрібно не механічно копіювати її зовнішню форму, а прагнути зрозуміти її «внутрішню» структуру, її конструкцію. Виявлення конструктивних особливостей голови людини є

головною частиною в процесі створення архітектурного рисунку та потребує ясного, логічного судження про зображувальний об'єкт в просторі. Необхідно чітко уявляти собі конструктивну схему людської голови. У процесі створення архітектурного рисунку голови людини студенти користуються знаннями принципів не медичної, а пластичної анатомії, тобто, співвідносять всі частини зображуваних об'єктів і самі ці об'єкти з геометричними тілами. Конструктивні лінії, як показники ходу «побудови» форми повинні бути присутніми на рисунку постійно.

Форма конструкції (пропорції)

Зображення голови людини, її конструкції та форми конструкції, знаходилося в центрі постійної уваги майстрів образотворчого мистецтва всіх часів. До нас дійшло кілька канонів пропорцій людської фігури та голови, якими користувалися Фідій, Поліклет, Лісипп, Мирон, Пракситель та інші. Для художників давнього світу пропорційна закономірність членування голови людини на частини була каноном краси.

Антична голова поділяється по лінії низу перенісся на дві рівних частини – від основи підборіддя (мається на увазі кістка підборіддя) до низу перенісся, та від низу перенісся до верхівки. Власне обличчя поділяється на три рівних частини – від основи підборіддя до основи носа, від основи носа до лінії брів, від лінії брів до лінії основи волосся (Рис. 1). Висота вуха дорівнює відстані між основою носа та лінією брів. Лінія вилиць дотична до верху крил носа. У фронтальній проекції голови відстань між очима дорівнює довжині ока, відстань між головними точками вилиць дорівнює відстані від основи підборіддя до низу перенісся (але ці відношення змінюються при положенні голови $\frac{3}{4}$ за законами перспективи). В профільній позиції відстань від кінчика носа до потилиці дорівнює відстані від основи підборіддя до верхівки (голова таким чином вписується в квадрат). В профільній позиції індивідуальність голови людини визначається так званим лицьовим кутом. Це кут між прямими, що проведені від основи волосся до кінчика носа та від кінчика носа до основи

підборіддя (Рис.1). Лицьовий кут дозволяє визначити форму лицевої площини: наскільки висунутою вперед або назад до потилиці є лобна частина голови, наскільки висунутим є підборіддя. Таким чином ще точніше визначається загальний характер форми. (Всі пропорційні співвідношення наведені для ситуації, коли лінія горизонту (лінія очей) знаходиться на зображуваному об'єкті).

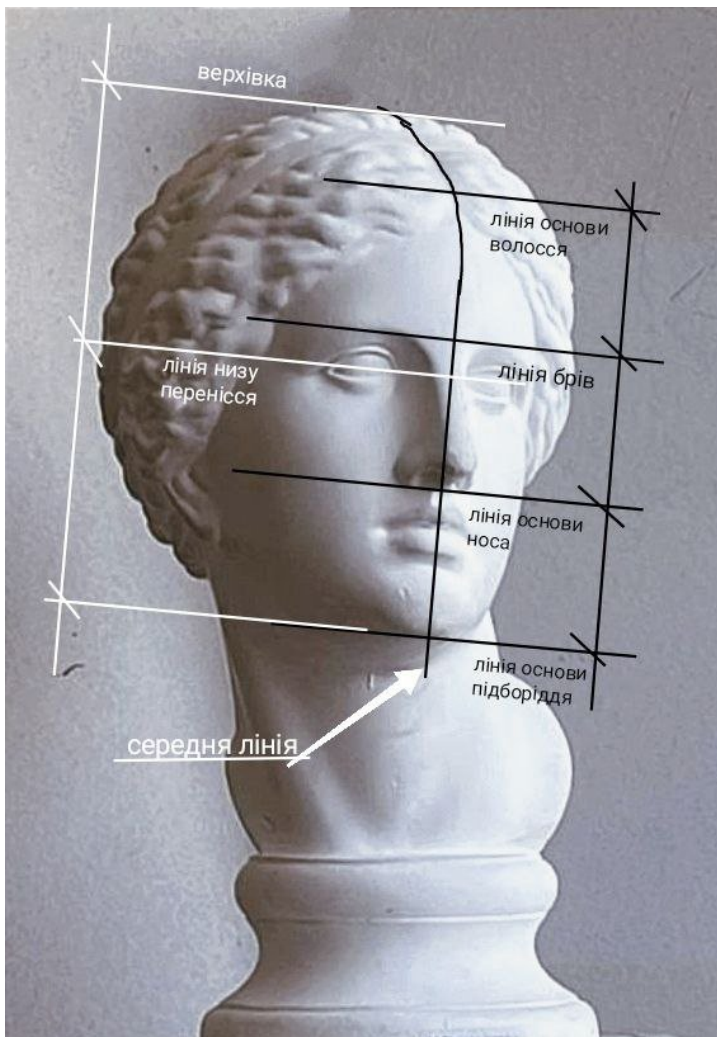


Рис 1.
Основні
античні
пропорц

ії на прикладі гіпсової голови
Афродіти Кнідської (Гіпсова
копія голови мармурової
скульптури Афродіти Кнідської.
Скульптор Пракситель

(молодший), 350-330 pp. до н.е.)

В епоху італійського та північного Відродження допитливе дослідження природи, інтерес до античних художніх традицій, накопичення та узагальнення знань з анатомії людини та геометрії, вилилися в певні прийоми зображення, привели до створення чіткої системи побудови голови людини. Геніальний майстер Леонардо да Вінчі точно та правильно зобразив пропорції тіла та

голови людини, він є основоположником пластичної анатомії, яку вважав і мистецтвом, і наукою, і яка лежить в основі схем побудови пропорцій людського тіла, зокрема голови людини (Рис. 2). Важливими віхами в дослідженнях пропорцій фігури та голови людини є «Трактат про мистецтво живопису, скульптури та архітектури» італійського живописця та теоретика мистецтва Джованні Паоло Ломаццо (Рис. 3), «Чотири книги о пропорціях» генія північного Ренесансу Альбрехта Дюрера, який першим створив метод побудови обрубувальної форми голови, що показує основні площини та допомагає вивчити конструкцію та форму конструкції голови людини (Рис. 4).

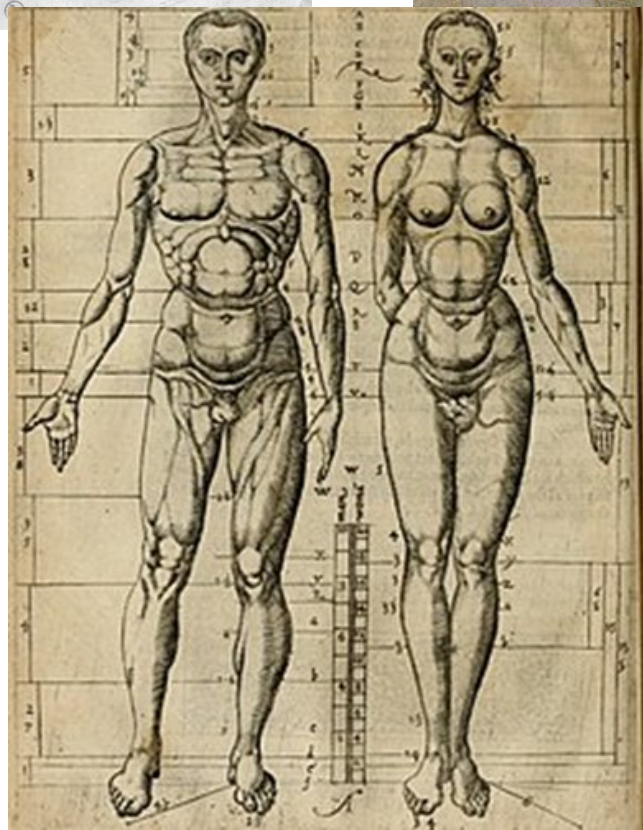


Рис. 2.
Пропорції
(папір, туш). 490-

Леонардо да Вінчі.
голови. Рисунки
1500-і рр.

Рис. 3. Дж. П. Ломаццо. Сторінка з «Трактату про мистецтво живопису, скульптури та архітектури». 1598 р.

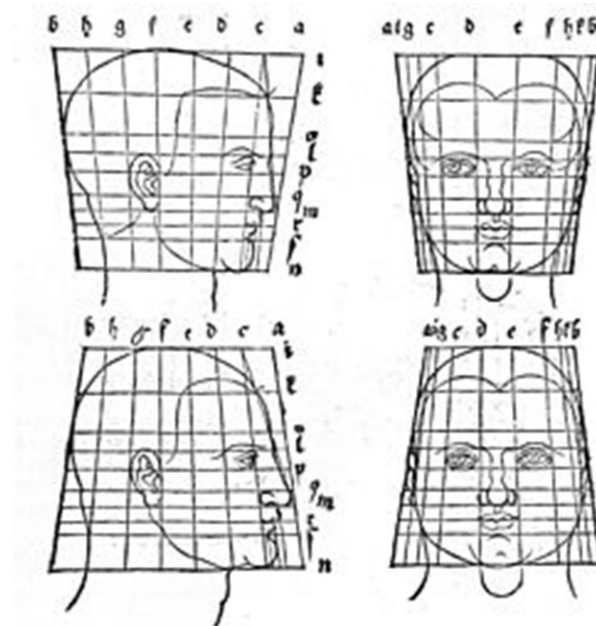


Рис. 4. Альбрехт Дюрер. Побудова голови чоловіка з «Чотирьох книг про пропорції». 1500-і рр.

В період класицизму античні канони перетворились в догму академічних правил рисування. У XVIII-му столітті великий французький скульптор Жан-

Антуан Гудон створив анатомічну модель «Екорше», яка отримала високу оцінку художників, і в наш час вважається найкращою анатомічною моделлю фігури, зокрема голови людини, та використовується при навчанні рисунку в усіх академічних школах світу (Рис. 5).

На основі аналізу творів майстрів минулих століть сучасні художники та науковці постійно розробляють схеми побудови голови людини, які необхідні для грамотного та впевненого її зображення.

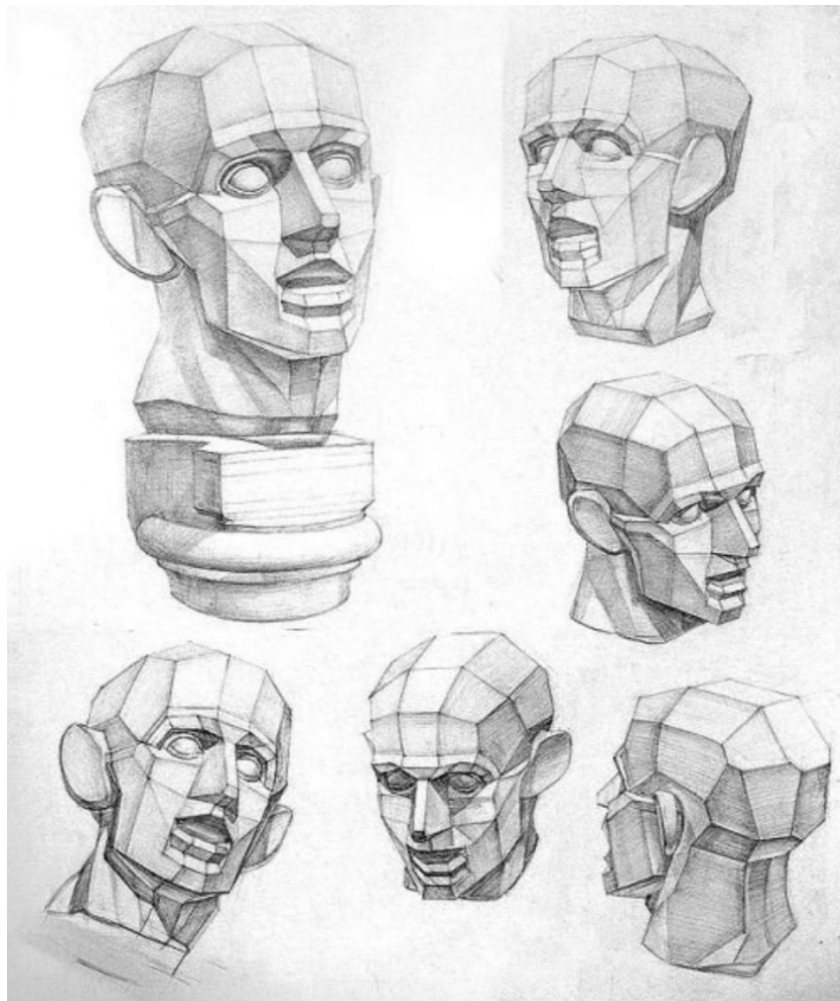


Рис. 5. Рисунки обрубкування голови людини за «Екорше» Ж.-А. Гудона

Зовнішня форма голови людини надзвичайно складна та різноманітна, але її побудова ґрунтується на однаковій для всіх голів конструктивній структурі, яка визначає загальний характер пластики її форм, незалежно від

індивідуальних рис. Саме пластична анатомія (на відміну від медичної) лежить в основі схем побудови голови людини, що використовується в архітектурному рисунку. В схемах складної конструкції голови людини обрані найбільш характерні, опорні пункти побудови кісток, м'язів. Їх сукупність створює структурну основу об'ємної форми голови людини, що дозволяє чітко та вірно побудувати її видиму пластичну форму. Анатомічні пункти – «маяки» та важливі лінії побудови дозволяють побачити структурні елементи форми та ніколи не заплутатись в великій кількості деталей. Вони сприяють правильному та достатньо швидкому виконанню основи для рисунку будь-якої голови людини. Виявляючи основні форми, не слід боятися певної спрощеності та різкості в їх трактуванні спочатку. Правильне розуміння конструкції голови, характеру її основної форми, уміння побачити взаємозв'язок усіх її частин набагато важливіше передчасної уваги до дрібних деталей. Сукупність крупних форм навіть у найбільш узагальненому вигляді являє собою вже реальну форму, яка є основою для подальшого розроблення деталей. Об'єкт зображення повинен бути пізнаваний і точно відповідати моделі, що і є ознакою вірного зображення форми конструкції.

Лінійна перспектива

Зображуючи форму в просторі, студенти повинні слідкувати за її перспективними скороченнями. Зміна ширини лицевої та бокової частини безпосередньо пов'язані з поворотом голови по горизонталі, при цьому деталі загального об'єму перспективно скорочуються. Тому всі парні форми голови слід намічати та рисувати одночасно, так легше визначити ступінь їх перспективного скорочення. Зазвичай студентам пропонується розміщення моделі приблизно на рівні усередненої лінії очей (кутова перспектива), при цьому для кутової побудови на лінії горизонту розташовані дві точки сходження – праворуч та ліворуч, які знаходяться за межами аркуша. Якщо завданням є зобразити гіпсову голову людини в «ракурсі», треба врахувати, що вертикальні лінії, які у кутовій побудові перспективи були строго вертикальні

та паралельні, в даному випадку, як і горизонтальні лінії, будуть сходитись у третю точку сходження, яка буде знаходитися під об'єктом, якщо лінія горизонту – над об'єктом, та навпаки – третя точка сходження буде знаходитися над об'єктом, якщо лінія горизонту розташована під об'єктом (вертикальна або похила перспектива).

Треба зауважити, що рисування гіпсової голови людини не слід розділяти на окремі штучні етапи, необхідно зберегти неперервну послідовність у рішенні задач, що виникають у процесі роботи, перехід від рисування великих форм до рисування деталей повинен бути поступовим. Перехід від аналізу великої форми до аналізу малих форм супроводжується їх порівнянням із загальною масою голови. Процес порівняння деталей між собою й великою формою необхідний для отримання цілісного зображення, таке порівняння допомагає знаходити та виправляти помилки. Прагнення побудувати рисунок найточніше, контролюючи співвідношення величин, потребує періодичного, в міру необхідності, повертання до перевірки цілого. Деталі, що вводяться до великої форми, у своїй сукупності є її перевіркою, і повинні сприяти взаємному уточненню. Якщо якась деталь голови людини погано засвоюється студентом, доречно прорисувати цю деталь окремо, порівнюючи її побудову з конструкцією геометричних тіл (наприклад, рисуючи око, треба пам'ятати, що в основі це – сферична форма з повіками, які її облягають, в основі форми носа – призматична конструкція, вилиці нагадують пірамідальну або конусну конструкцію і т.п.). Обов'язковим є послідовне виконання рисунка гіпсової голови людини від загального до окремого, та від окремого знову до загального.

Світлотінь

Для створення виразного зображення голови людини штучне освітлення підходить краще, ніж природне тому, що тіні залишаються нерухомими, добре

розрізняються півтони, чітко видний основний світлотіньовий розділ по формі голови. Зазвичай світло встановлюється перед моделлю, напрям світла зверху під кутом, щоб зробити симетричну власну тінь та виразні симетричні падаючі тіні під бровами, під носом та під нижньою губою моделі.

Правила світлотіні щодо рисунку гіпсової голови побудовані на тому, що колір та фактура залишаються поза уваги тих, хто рисує, об'єкт рисування вважається умовно білим. У такому випадку найтемнішими на рисунку будуть падаючі тіні, потім світліше – власні тіні, потім рефлекси, потім півтони. Світло залишається «білим». Необхідно дотримуватися градації ліній – підкреслити ближні лінії, лінії світлотіньових переломів, «пом'якшити» далекі лінії, тонально узагальнити об'єкт зображення. Виконання рисунку не повинно різко поділятися на рисування контуру та подальше штрихування. Водночас з тим, як студенти намічають форму, вони можуть ввести легку світлотінь, залишаючи для світлих ділянок чистий папір і вкриваючи штрихом тіні. Це надає рисунку початковий об'єм, допомагає краще його зрозуміти. Постійно порівнюючи та підпорядковуючи тональні відношення, можна домогтися якісного та зрозумілого зображення об'єму. Вміння порівнювати зображення з натурою, знаходити та виправляти помилки є необхідною умовою для успішного виконання рисунку. Необхідно бачити взаємозв'язок конструкції з явищами світлотіні, розуміти логіку розподілення світла та тіней по формі. Грані перетину площин голови, які утворюють умовну лінійну конструкцію рисунка, в свою чергу є межами світла, півтонів або тіней. Розуміючи конструкцію голови можна впевнено «ліпити» форму світлотінню тому, що закони світлотіні є такими ж точними та визначеними, як закони перспективи і пластична анатомія. Витримати рисунок у тоні – це означає передати ті світлотіньові відношення, від найсвітлішого через півтони до найтемнішого, що зведені в натурі в єдину гармонію.

На завершальному етапі рисунку студенти повинні перевірити загальний стан рисунку. Завершенням вивчення форми гіпсової голови людини є вміння зображувати будь-яку модель у просторі. Тому на останній стадії рисунку

корисно відволіктись від дрібниць і поглянути на свій рисунок «стороннім поглядом», підпорядкувати деталі цілому, пом'якшити другорядне з метою виділення головного. Необхідно уточнити тональне рішення рисунку, при цьому необхідно визначити найтемніші, найбільш контрастні і найсвітліші ділянки зображення, узгодити їх між собою, з метою зробити зображення цілісним та зрозумілим (див. Додаток А., Рис. А.1, Рис. А.2, Рис. А.3, Рис. А.4, Рис. А.5, Рис. А.6, Рис. А.7, Рис А.8, Рис. А.9, Рис. А.10, Рис. А.11, Рис. А.12).

Додаток А. Ілюстрації



Рис. А.1. Рисунок гіпсової голови Сократа (Сократ – великий давньогрецькій філософ з Афін. Учбова модель). Позиція $\frac{3}{4}$. Студентська робота

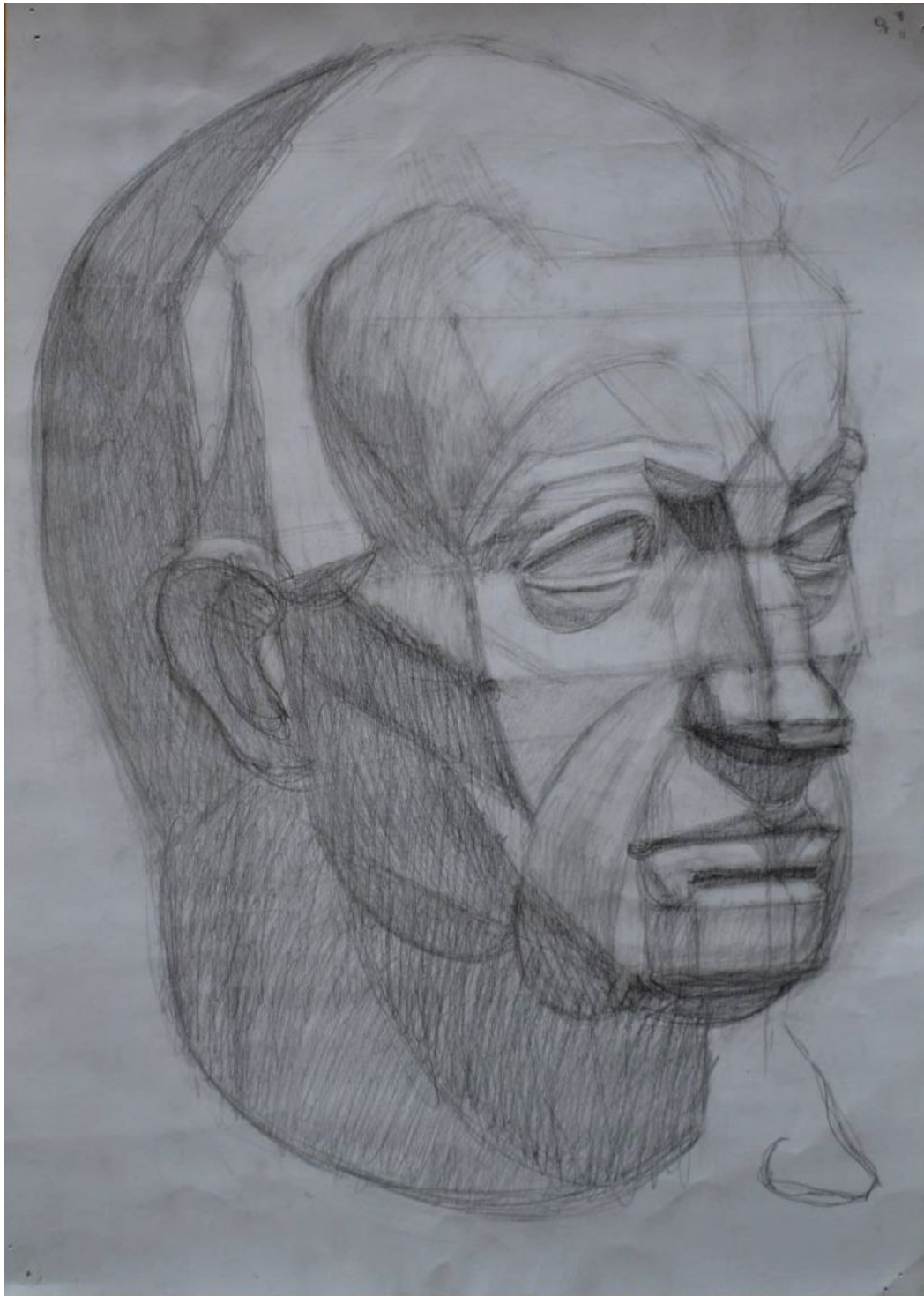


Рис. А.2. Рисунок гіпсової голови Кондотьєра Гаттамелати. (Копія з голови бронзової кінної статуї Кондотьєру Еразмо да Нарні (прізвисько Гаттамелата), скульптор Донато ді Никколо ди Бетто Барді (Донателло), 1445-1453 рр.).
Позиція $\frac{3}{4}$. Студенська робота

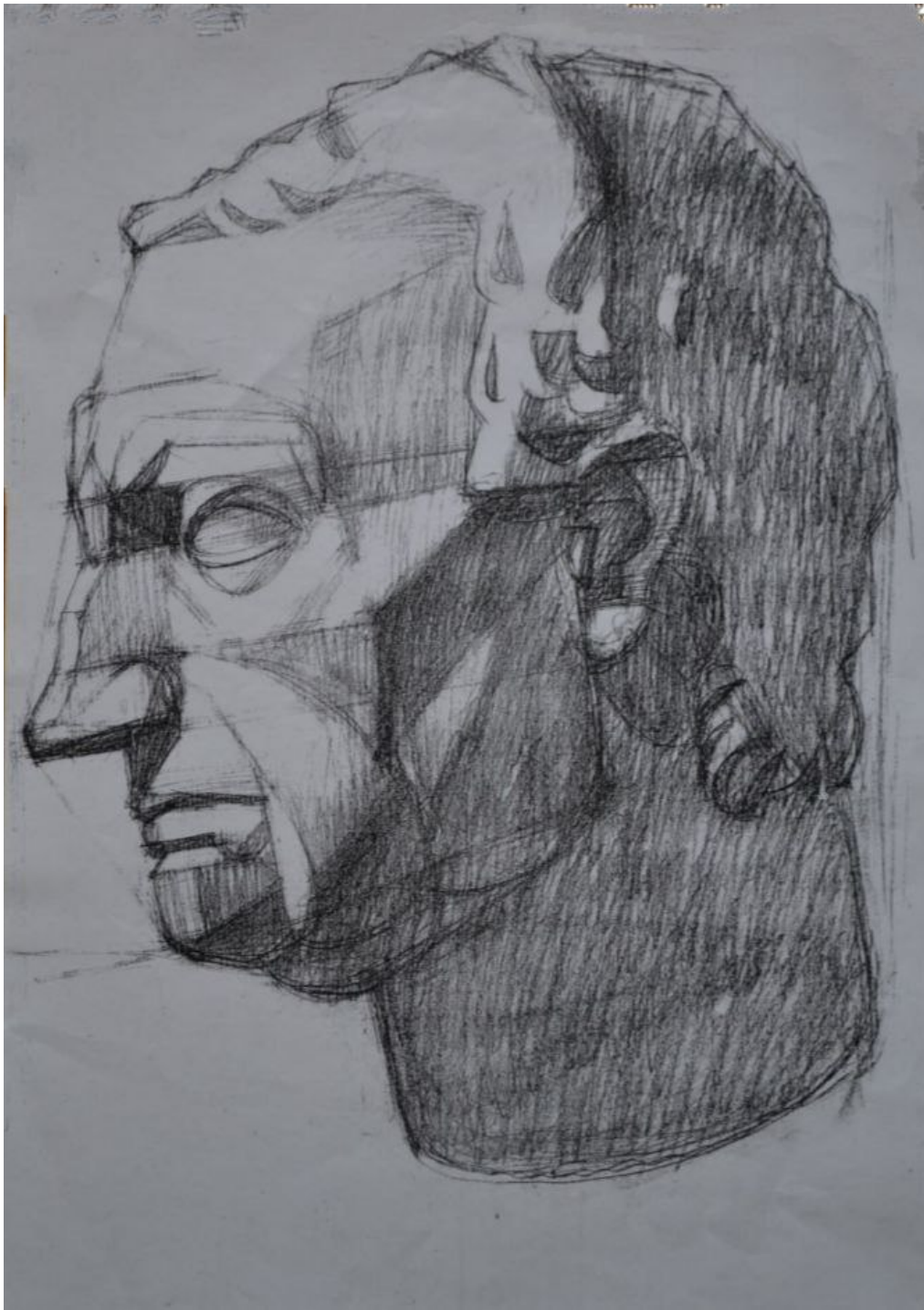


Рис. А.3. Рисунок гіпсової голови Кондотьєра Гаттамелати. (Копія з голови бронзової кінної статуї Кондотьєру Еразмо да Нарні (прізвисько Гаттамелата), скульптор Донато ді Нікколо ді Бетто Барді (Донателло), 1445-1453 рр.).
Позиція профільна. Студенська робота



Рис. А.4. Рисунок гіпсової голови Венери Мілоської (Копія голови мармурової античної статуї, біля 130-100 рр. до н.е.). Позиція $\frac{3}{4}$. Студентська робота



Рис. А.5. Рисунок гіпсової голови «Громадянина Риму». (Копія з античного бюсту). Позиція $\frac{3}{4}$. Студентська робота



Рис. А.6. Рисунок гіпсової голови (маски) Гери. (Копія голови з античної мармурової статуї II століття Гери Барберіні (римська копія грецького оригіналу)). Позиція профільна. Студентська робота



Рис. А.7. Рисунок гіпсової голови Гомера (Гомер – легендарний давньогрецький поет. Копія з античної скульптури). Позиція $\frac{3}{4}$.
Студентська робота

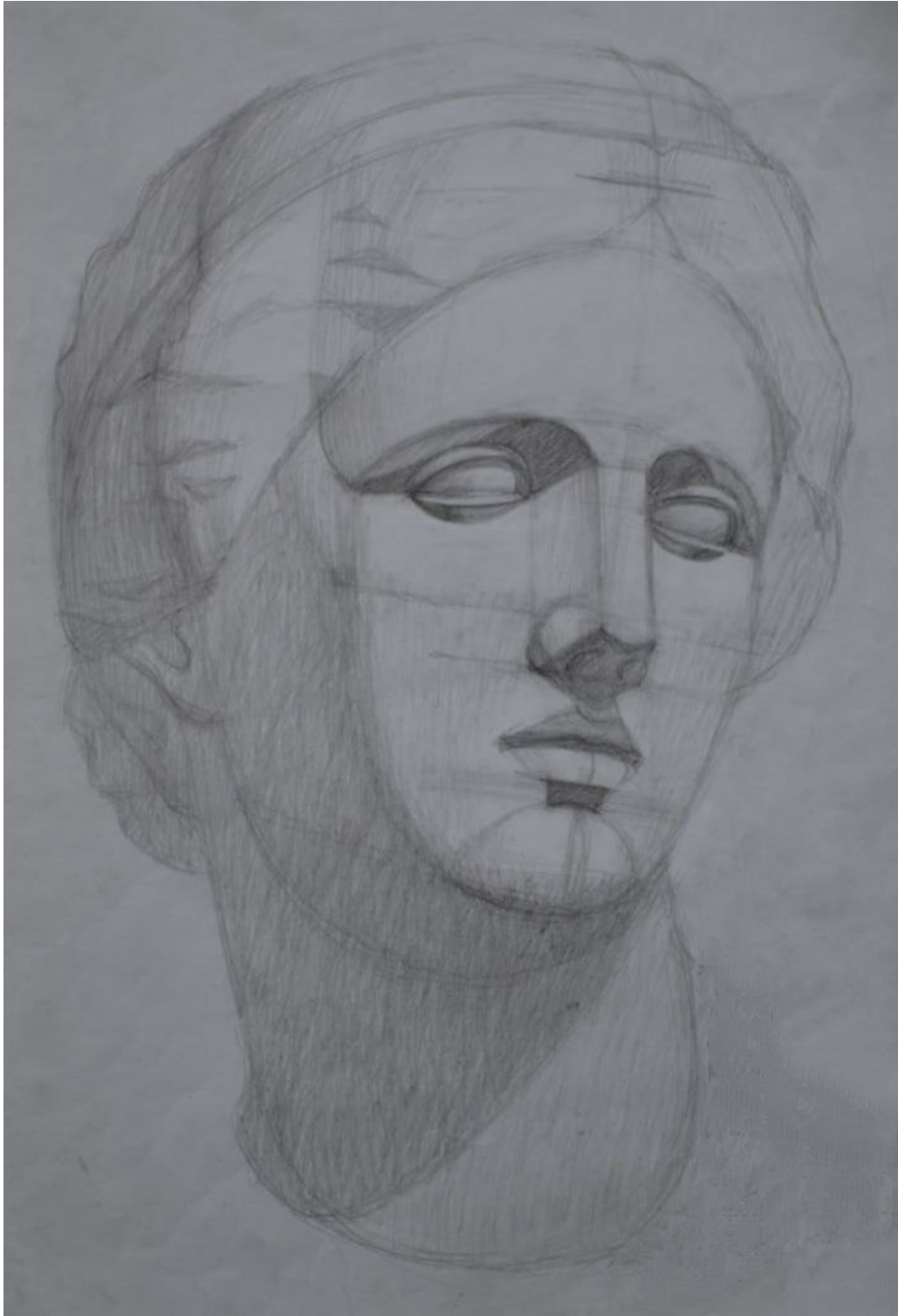


Рис. А.8. Рисунок гіпсової голови Афродіти Кнідської. (Копія голови з мармурової скульптури Афродіти Кнідської, скульптор Пракситель (молодший), 350-330 рр. до н.е.). Позиція $\frac{3}{4}$. Студентська робота

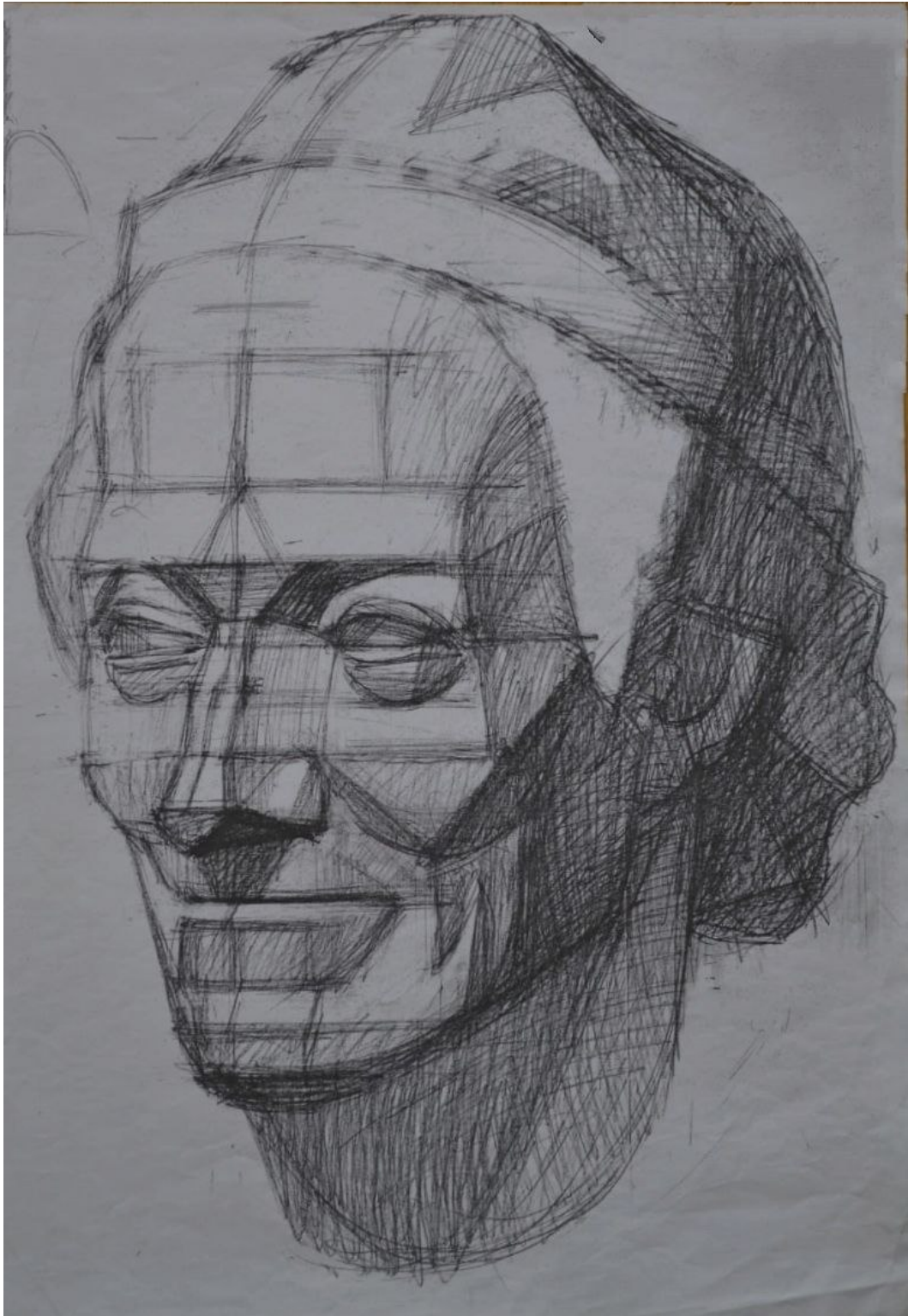


Рис. А.9. Гіпсова голова Вольтера (Вольтер – великий французький філософ Франсуа-Марі Аруе. Копія голови з мармурової скульптури «Вольтер, що сидить у кріслі». Скульптор Ж.-А. Гудон, 1781 рік). Позиція $\frac{3}{4}$. Студентська робота



Рис. 10. Гіпсова голова Вольтера (Вольтер – великий французький філософ Франсуа-Марі Аруе. Копія голови з мармурової скульптури «Вольтер, що сидить у кріслі». Скульптор Ж.-А. Гудон, 1781 рік). Позиція $\frac{3}{4}$, ближче до профільної. Студентська робота

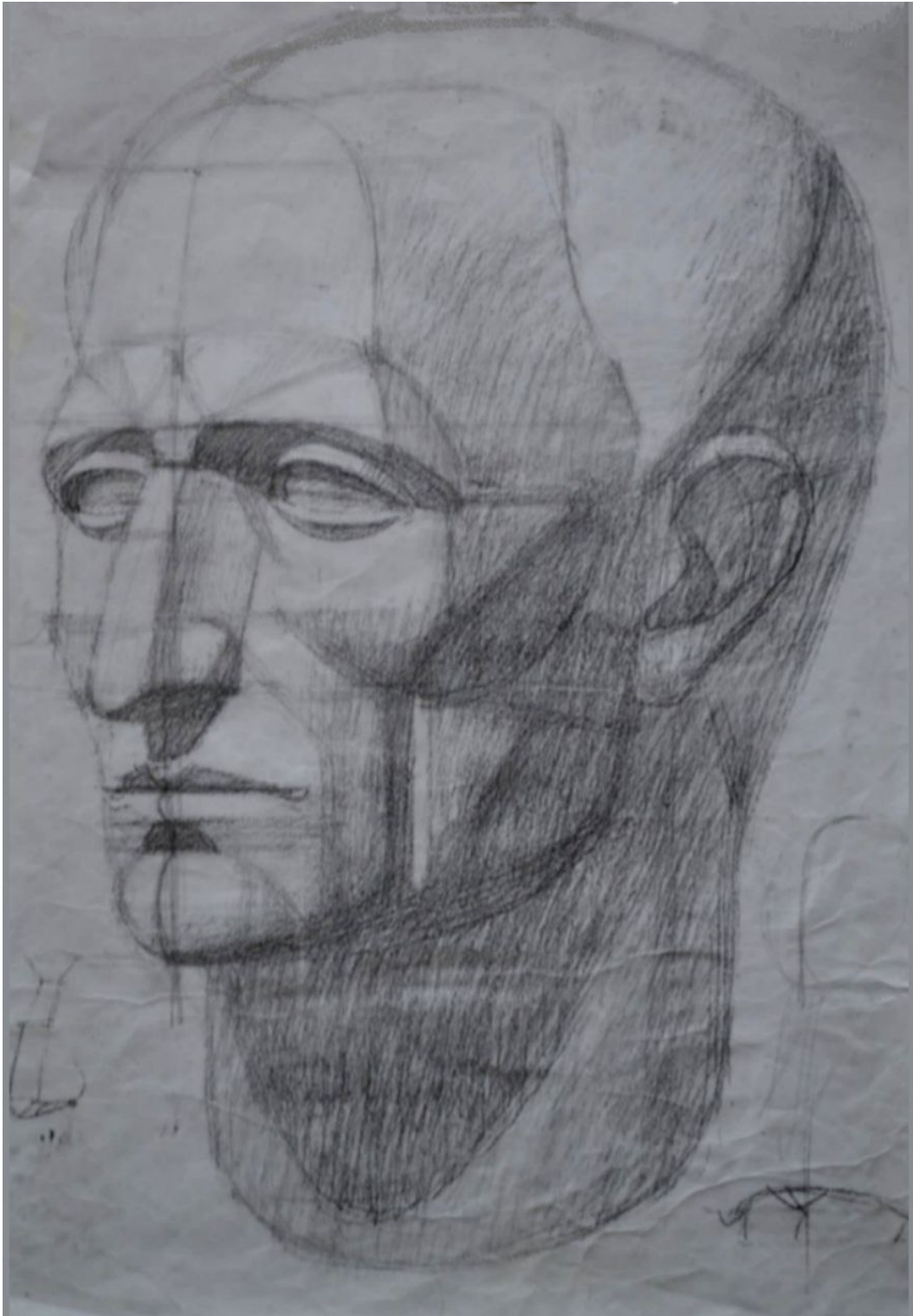


Рис. А.11. Гіпсова голова Цезаря. (Гай Юлій Цезарь – давньоримський державний та політичний діяч. Учбова модель). Позиція $\frac{3}{4}$. Студентська робота

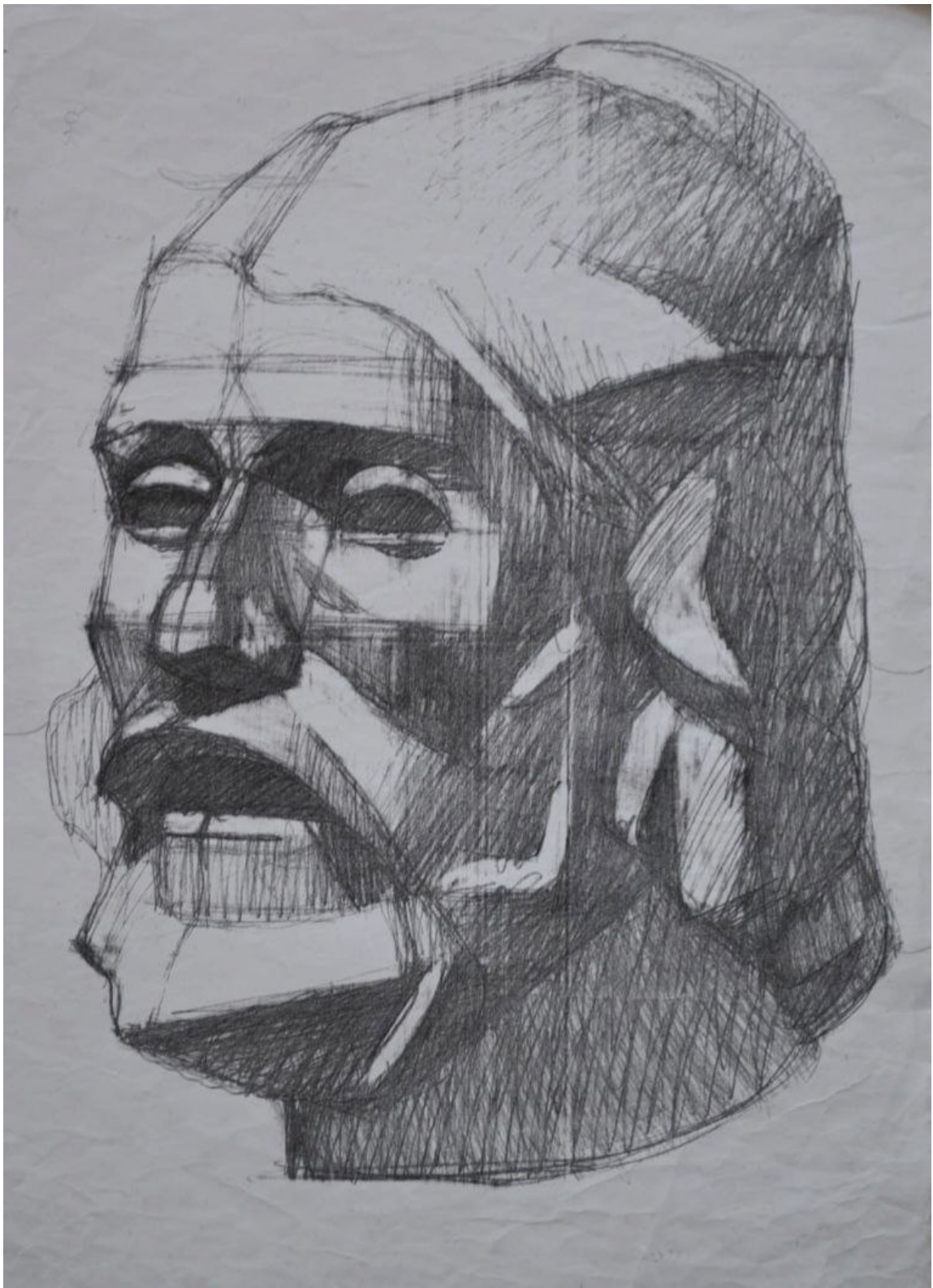


Рис. А.12. Гіпсова голова Іоанна Хрестителя (Іоанн Хреститель – найближчий попередник Ісуса Христа, пророк. Копія голови бронзової скульптури «Святий Іоанн Хреститель (проповідь)», Скульптор Огюст Роден, 1877 р.). Позиція $\frac{3}{4}$. Студентська робота

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Баммес Готфрід. Зображення фігури людини: посіб. для художників, викладачів та студентів. Берлін: Фольк унд виссен, 2019. 337 с.
- 2 Берлач О.П., Чихурський А.С. Малюнок з основами перспективи. Курс лекцій. Луцьк: Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2017. 14 с.
- 3 Борисюк О.В. Рисунок. Методичні вказівки до практичних занять для студентів спеціальності «Дизайн» денної форми навчання. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2018. 54 с.
- 4 Демиденко О. І. Рисунок. Гіпсова класична голова людини: навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. Запорізький нац. техн. ун-т. Запоріжжя: ТОВ "Фінвей", 2013. 95 с., іл.
- 5 Єрошкіна О.О., Іванов О.М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять і виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Рисунок, живопис, скульптура» (гіпсова голова) для студентів 2 курсу денної і заочної форм навчання спеціальностей 191– Архітектура та містобудування, 022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 29 с.
- 6 Жилка І.С., Гуменюк І.С., Подолець П.М., Руднєв С.М., Байцар-Артеменко О.В. Методичні вказівки до практичних завдань з навчальної дисципліни «Рисунок, живопис, скульптура» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Архітектура та містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної форми навчання. Частина 4. Рисунок гіпсової голови Гаттамелати [Електронне видання]. Рівне: НУВГП, 2020. 17 с. <https://ep3.nuwm.edu.ua/19421/1/03-07-75%D0%9C.pdf>
- 7 Йоне Барчай. Анатомія для художників. Будапешт: Корвина, 1982. 289с.
- 8 Ігнат'єва Н.В., Тимофєєва Н.В. Методичні вказівки «Правила лінійної перспективи» до вивчення дисципліни «Образотворче мистецтво» для здобувачів вищої освіти I–IV курсів спеціальності 191 «Архітектура та

містобудування» першого (бакалаврського) рівня. Харків: РВВ ХНУБА, 2021, 41 с.

9 Ignatyeva N.V., Tymofieieva N.V. Methodical guidelines “The rules of linear perspective” for the study of the subject “Fine art” for foreign applicants of higher education of I-IV courses of the speciality 191 “Architecture and urban planning” of the first level (bachelor)/compilers. Харків: РВВ ХНУБА, 2021. 41 с.

10 Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти: навч. посіб. Київ: Вища шк., 2016. 190 с.

11 Литвиненко В.С., Трачук В.А. Поетапне виконання рисунку голови людини з гіпсової моделі. Збірник праць XIX Міжнародної наукової конференції "Сучасні досягнення в науці та освіті", 29 вересня - 6 жовтня 2024 р., м. Нетанія (Ізраїль). Хмельницький: ХНУ, С. 146–149.

12 Маковкін Є.А. Методичні вказівки до виконання завдання з курсу «Рисунок. Живопис. Скульптура» (для студентів 4 курсу денної форми навчання, напряму 1201 «Архітектура», спец. 6.120100 «Містобудування»). Харків: ХНАМГ, 2008. 39 с.

13 Підлісна О.В. Академічний рисунок для архітекторів і дизайнерів в умовах поширення комп'ютерних технологій. Збірник наукових праць за матеріалами IV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, молодих учених і науково-педагогічних працівників «Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти». Полтава : ПНТУ, 2018. С. 36-44.

14 Разінкіна О.М. Методичні рекомендації з дисципліни «Теорія та практика малюнку» до завдання «Зарисовки голови людини в різних поворотах і нахилах» для самостійної роботи студентів другого року навчання ОС «Бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво). Одеса: Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2017 р. 22 с.

15 Туманов І. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2016. 496 с.

Інтернет-ресурси:

1 Бібліотека українських підручників: веб-сайт. URL: <http://pidruchniki.ws/>

2 Державна науково-технічна бібліотека України: веб-сайт. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/>

3 Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua//>

4 Національний художній музей України. URL: <https://namuseum.business.site/#gallery>

Навчальне видання

Методичні вказівки до виконання завдання «Рисунок гіпсової голови людини» з дисципліни «Академічний рисунок» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю G17 Архітектура та містобудування ОПП «Архітектурно-ландшафтне середовище» 1-го року навчання (II семестр).

Укладач: Наталія Ігнат'єва

За редакцією автора